

„Draugo“ steigėja – Kunigų vienybė

Audronė V. Škiudaitė

Lietuviai kunigai Amerikoje organizavosi dėl kelių priežasčių – kuriantis lietuviškoms parapijoms reikėjo rūpintis lietuvių kalba, ji buvo persmelkta svetimžodžių. Lietuvoje bažnytinės kalbos reikalus tvarkė vyskupai, kurie greitai ją suvienodino. Amerikoje kunigai vieni naudodavo iš Lietuvos parsivežtus naujausius maldų tekstus, kiti laikėsi senųjų tekstų. Kadangi lietuvių kunigai priklausė Amerikos vyskupijoms, nebuvo vieno organo, kuris rūpintųsi lietuvių reikalais. Kunigai turėjo burtis dar ir dėl to, kad jie buvo puolami laisvamanių. O būrys visada stipresnis. Amerikos lietuviai kunigai buvo ir skirtingo išsilavinimo – vieni seminarijas baigę Europoje, kiti – Amerikoje.

Vienas pirmųjų ir uoliausių organizatorių, anot „Amerikos lietuvių istorijos“, 1971 m., So. Boston, autoriaus dr. Antano Kučo, vėlgi buvo kun. Antanas Staniukynas. „1908 m. nuvykęs į Waterbury rinkti aukų steigiamai Šv. Kazimiero kongregacijai jis atvirai išsikalbėjo su vietos lietuvių parapijos klebonu kun. Petru Siaurusaičiu dėl visų tarp kunigų vykstančių nesusipratimų. Kun. A. Staniukynui kilo mintis steigti lietuvių kunigų organizaciją ir suvesti visus lietuvius į vienybę... Parengęs įstatų projektą, pavadintą Sąjungos sumanymu, jį atspausdino ir išsiuntinėjo visiems Amerikos lietuvių kunigams. Kunigų sąjungos numatyti tikslai buvo katalikiškas laikraštis, mokykla, misijos, blaivybė, imigracija“ (221 p.), – rašo dr. A. Kučas.

Buvo siūloma iš visų Amerikos lietuvių parapijų sudaryti šešias provincijas: Bostono, New Yorko, Scrantono, Philadelphijos, Pittsburgho ir Chicagos.

A. Staniukyno mintis sulaukė pritarimo ir netrukus visose provincijose įvyko lietuvių kunigų susirinkimai, įsteigtos provincijos, išrinktos valdybos ir po du atstovus į visuotinį lietuvių kunigų seimą, kuriam vietą ir laiką buvo paskyręs kun. A. Kaupas. Pirmasis visuotinis kunigų susirinkimas įvyko labai operatyviai – 1909 m. gegužės 5 d. New Yorke. Pirmininku išrinktas kun. Antanas Staniukynas, sekretorium – kun. Antanas Kaupas. Organizacija pavadinta Amerikos lietuvių Romos katalikų kunigų sąjunga, 1920 m. pervadinta Amerikos lietuvių Romos katalikų kunigų vienybe. Seimas pripažino, kad būtina remti besikuriančią Šv. Kazimiero moterų vienuoliją, kartą per metus parapijose rengiant aukų rinkimą; platinti blaivybę, jos skleidėju išrinktas kun. Vincas Vizgirda. Naujai atvykstančių lietuvių imigrantų reikalais rūpintis įpareigoti kun. Juozas Kaulakis, kun. Vincas Varnagiris ir kun. Juozas Lietuvninkas. Į Kunigų sąjungą

įstojo 50 kunigų; 1920 m. jų jau buvo 95; 1966 m. – 400; provincijų padaugėjo iki 10.

Kunigų vienybė daug dėmesio skyrė spaudai. Organizacijai steigiantis katalikų reikalams tarnavo vienintelis „Žvaigždės“ laikraštis. Nutarta leisti dar vieną katalikišką laikraštį „Draugą“, kurio redaktorium išrinktas kun. Antanas Kaupas (buvo numatytas kun. dr. Antanas Civinskas, bet jis kol kas nebuvo atvykęs iš Lietuvos). Prie laikraščio leidimo daug prisidėjo kun. V. Vizgirda. Pradžia buvo sunki: reikėjo įsigyti spaustuve, trūko žurnalistinio patyrimo. Kiekvienas į organizaciją stojantis kunigas pasižadėjo remti laikraštį ir stojamojo mokesčio mokėjo po 100 dol.

Kunigų vienybė ypač rūpinosi švietimu – parapijų mokyklų steigimu, vienuolių mokytojų rengimu. Šv. Kazimiero kongregacijai nespėjant paruošti mokytojų Kunigų vienybė ėmė rūpintis steigti antrąją lietuvių kongregaciją. 1922 m. per daugelio metų vargus įsteigta Pranciškiečių kongregacija. Kunigams materialiai ir morališkai remiant vėliau įsikūrė ir dar dvi kongregacijos – Nukryžiuotojo Jėzaus ir Nekaltai pradėtosios Švč. Mergelės Marijos vargdienių seserų.

Sovietinės okupacijos metais Amerikos lietuvių kunigų vienybė rėmė Lietuvos laisvinimo judėjimą, prisidėjo prie aštuntajame dešimtmetyje ėjusios „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ leidimo – finansavo angliškojo vertimo leidybą atskirais sąsiuviniais, po to dešimties „Kronikos“ numerių išleidimą viename tome.

Kunigų vienybės organizacija (Lithuanian Roman Catholic League of America) gyvuoja iki šios dienos. Nors lietuvių kunigų ir mažėja (dabartinis Kunigų vienybės pirmininkas kun. Albertas Kontautas, gimęs Amerikoje), Putname, CT, dar rengiami metiniai suvažiavimai.

Be kunigų neapsieita ir organizuojant šalpos veiklą. 1960 m. buvo sukurta Lietuvių katalikų religinė šalpa, kuri veikia iki šiol ir remia ne tik išeivijos, bet ir Lietuvos katalikų projektus.

Kunigų vienybė visada atidžiai sekė ir rėmė Lietuvos reikalus. Anksčiau – laisvinimo, dabar – valstybės statymo.